

**RADA
EURÓPSKEJ ÚNIE**

**V Bruseli 10. mája 2006 (15.05)
(OR. en)**

8641/06

**Medziinštitucionálny spis:
2005/0221 (COD)**

**EDUC 80
SOC 180
CODEC 380**

ÚVODNÁ POZNÁMKA

Od :	Generálny sekretariát Rady
Komu :	Rada
Č. predch. dok.:	8084/06 EDUC 72 SOC 158 CODEC 312
Č. návrhu Komisie:	13425/05 EDUC 159 SOC 394 CODEC 901 - KOM(2005) 548, konečné znenie
Predmet:	Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie – všeobecné smerovanie

1. Komisia 11. novembra 2005 predložila Európskemu parlamentu a Rade uvedený návrh odporúčania založeného na článkoch 149 ods. 4 a 150 ods. 4 dohody. Hlavným cieľom návrhu je – v súlade s prvýkrát udeleným mandátom Európskou radou v Lisabone v roku 2000¹ a vykonávaným v rámci následného pracovného programu *Vzdelávanie a odborná príprava 2010* – vytvoriť európsky referenčný nástroj pre základné zručnosti potrebné v znalostnej spoločnosti a zabezpečiť, aby sa ich mohli nadobudnúť *všetci* občania s cieľom podporovať ďalšie vzdelávanie a zamestnateľnosť.
2. Stanovisko Európskeho parlamentu sa neočakáva do júna 2006. Stanoviská Hospodárskeho a sociálneho výboru a Výboru regiónov tiež ešte nie sú k dispozícii.

¹ SN 100/00, ods. 26: „európsky rámec by mal vymedzovať nové základné zručnosti, ktoré by malo celoživotné vzdelávanie poskytnúť“.

3. Po dôkladnom preskúmaní v rámci príslušného orgánu Rady Výbor stálych predstaviteľov vzal 3. mája 2006 na vedomie s výnimkou dvoch výhrad parlamentného preskúmania (DK a UK), že o znení sa dosiahla jednomyselná dohoda.
4. Rada sa za týchto podmienok a s výhradou odstránenia týchto dvoch výhrad preskúmania vyzýva, aby schválila pripojené znenie všeobecného smerovania do preskúmania stanoviska Európskeho parlamentu.

Návrh

**ODPORÚČANIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU
A RADY**

o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 149 ods. 4
a článok 150 ods. 4,

so zreteľom na návrh Komisie²,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru³,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov⁴,

konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 zmluvy⁵.

² Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

³ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

⁴ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

⁵ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

keďže:

- (1) Európska rada na zasadnutí v Lisabone v roku 2000 dospela k záveru, že európsky rámec by mal vymedzovať nové základné zručnosti ako kľúčové opatrenie reakcie Európy na globalizáciu a prechod na znalostné hospodárstva, a zdôraznila, že ľudia sú najdôležitejším kapitálom Európy. Odvtedy sa tieto závery pravidelne opätovne zdôrazňovali vrátane zasadnutí Európskej rady v marci 2003 a v marci 2005 a v opätovne spustenej lisabonskej stratégii, ktorá bola schválená v roku 2005.
- (2) Na zasadnutiach Európskej rady v Štokholme v roku 2001 a v Barcelone v roku 2002 boli schválené konkrétne budúce ciele európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy a pracovný program (pracovný program *Vzdelávanie a odborná príprava 2010*) s cieľom dosiahnuť ich do roku 2010. Tieto ciele zahŕňajú rozvíjanie zručností pre znalostnú spoločnosť a osobitné ciele na podporu jazykového vzdelávania, rozvoja podnikateľského ducha a celkovú potrebu podporiť európsku dimenziu vo vzdelávaní.
- (3) Oznámenie Komisie o celoživotnom vzdelávaní⁶ a následné uznesenie Rady z 27. júna 2002 o celoživotnom vzdelávaní⁷ určili „nové základné zručnosti“ ako prioritu a zdôraznili, že celoživotné vzdelávanie musí pokrývať predškolský až dôchodkový vek. Pakt mládeže, ktorý je pripojený k záverom zo zasadnutia Európskej rady v Bruseli v marci 2005, zdôraznil potrebu podporovať rozvoj spoločného súboru kľúčových zručností.
- (4) V kontexte zlepšovania zamestnanosti v Spoločenstve zdôraznila Európska rada na zasadnutiach v marci 2003 a decembri 2003 potrebu rozvíjať celoživotné vzdelávanie s osobitným dôrazom na aktívne a preventívne opatrenia pre nezamestnané a neaktívne osoby. Toto vychádzalo zo správy pracovnej skupiny pre zamestnanosť, v ktorej sa zdôraznila potreba schopnosti ľudí prispôbiť sa zmene, dôležitosť integrácie ľudí do trhu práce a kľúčová úloha celoživotného vzdelávania.

⁶ Dokument 14440/01 – KOM(2001) 678, konečné znenie.

⁷ Ú. v. ES C 163, 9.7.2002, s. 1.

- (5) V správe Rady o rozsiahlejšej úlohe vzdelávania, ktorú Rada prijala v novembri 2004, sa zdôraznilo, že vzdelávanie prispieva k zachovávaniu a obnove spoločného kultúrneho zázemia v spoločnosti a je osobitne dôležité v čase, keď všetky členské štáty čelia otázke, ako sa vysporiadať so zväčšujúcou sa spoločenskou a kultúrnou rozmanitosťou. Umožňovať ľuďom zapájať sa do pracovného života a zotrvať v ňom je okrem toho dôležitou súčasťou úlohy vzdelávania pri posilňovaní sociálnej súdržnosti.
- (6) V máji 2003 prijala Rada päť európskych referenčných úrovní („referenčných ukazovateľov“) a vyjadrila tak záväzok k merateľnému zlepšeniu európskych priemerných výsledkov. Referenčné úrovne týkajúce sa gramotnosti v čítaní, predčasného ukončenia školy, ukončenia vyššieho stredoškolského vzdelania a účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní sú úzko prepojené s rozvojom kľúčových kompetencií.
- (7) Správa o pokroku v plnení lisabonských cieľov vo vzdelávaní a odbornej príprave⁸ ukázala, že nedošlo k pokroku v znižovaní percenta veľmi nízkej gramotnosti v čítaní u detí vo veku 15 rokov ani v zvyšovaní miery ukončenia vyššieho stredoškolského vzdelania. Určitý pokrok sa zaznamenal pri znižovaní predčasného ukončenia školy, ale pri súčasnom tempe sa európske referenčné úrovne na rok 2010, ktoré prijala Rada na zasadnutí v máji 2003, nedosiahnu. Účasť dospelých vo vzdelávaní sa nezvyšuje dostatočne rýchlo, aby sa dosiahla referenčná úroveň na rok 2010, a údaje dokazujú, že ľudia s nízkymi zručnosťami sa v menšej miere zúčastňujú na ďalšom odbornom vzdelávaní.

⁸ Dokument 7659/01 – SEK(2005)419.

- (8) Rámec činností pre celoživotný rozvoj kompetencií a odborností, ktorý prijali európski sociálni partneri v marci 2002, zdôraznil potrebu podnikov čoraz rýchlejšie prispôbovať svoje štruktúry s cieľom udržať si konkurencieschopnosť. Tímová práca, menej štruktúrovaná hierarchia, prenášanie zodpovednosti a väčšia potreba paralelného vykonávania činností vedú k rastu vzdelávacích organizácií. V súvislosti s tým predstavuje schopnosť organizácií určovať kompetencie, mobilizovať a uznávať ich a podporovať ich rozvoj pri všetkých zamestnancoch základ pre nové konkurenčné stratégie.
- (9) Maastrichtská štúdia o odbornom vzdelávaní a odbornej príprave naznačuje značný rozdiel medzi úrovňami vzdelania, ktoré vyžadujú nové pracovné miesta, a úrovňami vzdelania, ktoré dosahuje európska pracovná sila. Viac ako tretina európskej pracovnej sily (80 miliónov osôb) má nízke zručnosti, zatiaľ čo podľa odhadov 50 % nových pracovných miest do roku 2010 bude vyžadovať vysokoškolskú úroveň kvalifikácie, približne 40 % bude vyžadovať vyššie stredoškolské vzdelanie a len 15 % bude vhodných pre ľudí so základným vzdelaním.
- (10) Spoločná správa Rady a Komisie o pracovnom programe *Vzdelávanie a odborná príprava 2010* prijatá v roku 2004 posilnila potrebu zabezpečiť, aby boli všetci občania vybavení kompetenciami, ktoré potrebujú v rámci stratégií členských štátov v oblasti celoživotného vzdelávania. S cieľom podporiť a uľahčiť reformu sa v správe navrhuje rozvinúť spoločné európske referencie a zásady a prioritou sa kladie na rámec kľúčových kompetencií.
- (11) Potreba vybaviť mladých ľudí potrebnými kľúčovými kompetenciami a zlepšiť úroveň dosahovaného vzdelania predstavuje neoddeliteľnú súčasť Integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť na obdobie rokov 2005 – 2008, ktoré schválila Európska rada v júni 2005. Usmernenia pre zamestnanosť predovšetkým vyzývajú, aby sa systémy vzdelávania a odbornej prípravy prispôbili požiadavke nových kompetencií tým, že sa v programoch reforiem členských štátov lepšie určia profesijné potreby a kľúčové kompetencie.

- (12) Toto odporúčanie by malo prispieť k rozvoju kvalitného vzdelávania podporovaním a dopĺňaním činností členských štátov pri zabezpečovaní toho, aby ich systémy počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy ponúkali všetkým mladým ľuďom prostriedky na rozvoj kľúčových kompetencií v takej miere, ktorá ich vybaví pre ďalšie vzdelávanie a život v dospelosti a aby dospelí boli schopní rozvíjať a obnovovať si svoje kľúčové kompetencie pomocou súdržného a komplexného poskytovania celoživotného vzdelávania. Malo by rovnako poskytovať spoločný európsky referenčný rámec pre kľúčové kompetencie pre tých, ktorí tvoria politiku, poskytujú vzdelávanie a odbornú prípravu, pre zamestnávateľov a samotných učiacich sa s cieľom uľahčiť vnútroštátne reformy a výmenu informácií medzi členskými štátmi a Komisiou v rámci pracovného programu *Vzdelávanie a odborná príprava 2010* so zámerom dosiahnuť dohodnuté európske referenčné úrovne. Odporúčanie by okrem toho malo podporovať ďalšie súvisiace politiky, ako napríklad politiku zamestnanosti a sociálnu politiku a ďalšie politiky, ktoré majú na mládež vplyv.
- (13) Toto odporúčanie je v súlade so zásadou subsidiarity uvedenou v článku 5 zmluvy v tom, že jeho cieľom je podpora a dopĺňanie činností členských štátov vytvorením spoločného referenčného bodu, ktorým sa podporia a uľahčia vnútroštátne reformy a ďalšia spolupráca s členskými štátmi. Toto odporúčanie je v súlade so zásadou proporcionality uvedenou v danom článku, pretože tým, že ponecháva vykonávanie odporúčania na členské štáty, nepresahuje rámec potrebný na dosiahnutie sledovaných cieľov,

TÝMTO ODPORÚČAJÚ ČLENSKÝM ŠTÁTOM, ABY:

používali rámec *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky rámec* uvedený v prílohe ako referenčný nástroj pri rozvíjaní poskytovania kľúčových kompetencií pre všetkých ako súčasť ich stratégií celoživotného vzdelávania.

1. zabezpečili, aby počiatočné vzdelávanie a odborná príprava ponúkali všetkým mladým ľuďom prostriedky na rozvoj kľúčových kompetencií v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti a ktorá bude predstavovať základ pre ďalšie vzdelávanie a pracovný život.
2. zabezpečili, aby sa poskytlo vhodné vzdelávanie pre tých mladých ľudí, ktorí v dôsledku znevýhodnenia vo vzdelávaní spôsobeného osobnými, sociálnymi, kultúrnymi alebo hospodárskymi okolnosťami potrebujú osobitnú podporu, aby mohli naplniť svoj vzdelávací potenciál.
3. zabezpečili, aby si dospelí mohli rozvíjať a obnovovať kľúčové kompetencie počas celého života, a aby sa osobitná pozornosť venovala cieľovým skupinám určeným za prioritné vo vnútroštátnom, regionálnom a/alebo miestnom kontexte.
4. zabezpečili, aby bola k dispozícii vhodná infraštruktúra pre nepretržité vzdelávanie a odbornú prípravu dospelých vrátane učiteľov a škooliteľov, opatrenia na zabezpečenie prístupu a podpory pre učiacich sa, ktoré zohľadňujú odlišné potreby dospelých.
5. zabezpečili súlad v poskytovaní vzdelávania a odbornej prípravy určenej dospelým pre jednotlivých občanov prostredníctvom prepojení na politiku zamestnanosti a sociálnu politiku a ďalšie politiky, ktoré majú vplyv na mladých ľudí, a prostredníctvom spolupráce so sociálnymi partnermi a ďalšími účastníkmi.

BERÚ NA VEDOMIE ZÁMER KOMISIE:

1. prispievať k úsiliu členských štátov rozvíjať systémy vzdelávania a odbornej prípravy a vykonávať toto odporúčanie vrátane využívania rámca *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec* ako referencie na uľahčenie vzájomného učenia sa a výmeny osvedčených postupov a na nadväznosť na vývoj a podávanie správ o pokroku prostredníctvom dvojročných správ o pokroku spojeného s pracovným programom *Vzdelávanie a odborná príprava 2010*.
2. využívať rámec *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec* ako referenciu pri vykonávaní programov Spoločenstva zameraných na vzdelávanie a odbornú prípravu a zabezpečiť, aby podporovali získavanie kľúčových kompetencií.
3. podporovať širšie používanie rámca *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec* v súvisiacich politikách Spoločenstva, a najmä pri vykonávaní politiky zamestnanosti, mládeže a sociálnej politiky, a rozvíjať ďalšie prepojenia so sociálnymi partnermi a ďalšími organizáciami, ktoré pracujú v týchto oblastiach.
4. zhodnotiť vplyv rámca *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec* v rámci pracovného programu *Vzdelávanie a odborná príprava 2010* a podať správu štyri roky po prijatí tohto odporúčania Európskemu parlamentu a Rade o získaných skúsenostiach a o jeho dôsledkoch pre budúcnosť.

V Bruseli

Za Európsky parlament
predseda

Za Radu
predseda

Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie - európsky referenčný rámec

Úvod

Keďže globalizácia naďalej konfrontuje Európsku úniu s novými výzvami, každý občan bude potrebovať širokú škálu kľúčových kompetencií, aby sa flexibilne prispôbil rýchlo sa meniacemu a veľmi prepojenému svetu.

Vzdelávanie musí vo svojej dvojitej - sociálnej a hospodárskej - úlohe zohrávať kľúčovú rolu pri zabezpečovaní toho, aby občania Európy nadobúdali kompetencie, ktoré im umožnia pružne sa prispôbiť takýmto zmenám.

V tejto súvislosti majú hlavné ciele tohto navrhovaného referenčného rámca:

- 1) určiť a vymedziť kľúčové zručnosti potrebné na osobný rast, aktívne občianstvo, sociálnu súdržnosť a schopnosť zamestnať sa v znalostnej spoločnosti.
- 2) podporovať prácu členských štátov pri zabezpečovaní toho, aby po skončení počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy mladí ľudia rozvíjali svoje kľúčové kompetencie v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti a aby boli dospelí ľudia schopní rozvíjať a obnovovať si kompetencie počas celého života.
- 3) poskytnúť referenčný nástroj na európskej úrovni – *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec* – pre tvorcov politik, poskytovateľov vzdelávania, pre zamestnávateľov a samotných učiacich sa na uľahčenie úsilia na vnútroštátnej a európskej úrovni, ktoré je zamerané na spoločne dohodnuté ciele.

- 4) poskytnúť rámec pre ďalšie činnosti na úrovni Spoločenstva v rámci pracovného programu *Vzdelávanie a odborná príprava 2010* a programov Spoločenstva na vzdelávanie a odbornú prípravu.

Rámec stanovuje osem kľúčových kompetencií:

1. komunikácia v materinskom jazyku,
2. komunikácia v cudzích jazykoch
3. kompetencie v matematike a základné kompetencie v oblasti prírodných vied a techniky,
4. informačná kompetencia,
5. učenie sa ako sa učiť,
6. sociálne a občianske kompetencie,
7. zmysel pre iniciatívu a podnikanie,
8. kultúrne povedomie a vyjadrovanie.

Kompetencie pre tento rámec sa vymedzujú ako kombinácia vedomostí, zručností a postojov primeraných kontextu. Kľúčové kompetencie sú tie, ktoré všetci jednotlivci potrebujú na osobný rast a rozvoj, na aktívne občianstvo, sociálne začlenenie a zamestnanosť.

Považujú sa za rovnako dôležité, pretože každá z nich môže prispieť k úspešnému životu v znalostnej spoločnosti. Mnohé kompetencie sa prekrývajú a nadväzujú na seba: aspekty, ktoré sú podstatné v jednej oblasti, budú podporovať kompetencie v inej oblasti. Základné jazykové zručnosti, gramotnosť v písaní, čítaní a počítaní a zručnosť v IKT sú hlavným základom pri vzdelávaní a učenie sa ako sa učiť podporuje všetky vzdelávacie činnosti. Existuje množstvo tém, ktoré sa prostredníctvom rámca uplatňujú: kritické myslenie, tvorivosť, preberanie iniciatívy, riešenie problémov, hodnotenie rizika, rozhodovanie a konštruktívne riadenie pocitov zohrávajú úlohu vo všetkých ôsmich kľúčových kompetenciách.

1. Komunikácia v materinskom jazyku¹

Vymedzenie pojmu: Komunikácia v materinskom jazyku je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť pojmy, myšlienky, pocity, skutočnosti a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska pôsobiť interaktívne primeraným a tvorivým spôsobom v celom rade spoločenských a kultúrnych kontextov – vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou

Kompetencia komunikovať vychádza z nadobudnutia materinského jazyka, ktorý je vnútorne prepojený s rozvojom kognitívnej schopnosti jednotlivca vykladať si svet a vytvárať vzťahy s inými. Komunikácia v materinskom jazyku si od jednotlivca vyžaduje, aby mal **znalosti** základnej slovnej zásoby, poznal funkčnú gramatiku a funkcie jazyka. Zahŕňa uvedomovanie si hlavných typov verbálnej interakcie, škály spisovných a nespisovných textov, hlavné charakteristiky rôznych jazykových štýlov a registrov a variabilitu jazyka a komunikácie v rôznych kontextoch.

Jednotlivci by mali mať **zručnosti** v komunikácii v ústnej aj písanej podobe v rozličných komunikačných situáciách a v sledovaní a prispôbovaní svojej vlastnej komunikácie požiadavkám danej situácie. Táto kompetencia takisto zahŕňa schopnosť rozlišovať a využívať rôzne typy textov, vyhľadávať, zhromažďovať a spracúvať informácie, používať pomôcky, písomne a ústne formulovať a vyjadrovať svoje vlastné argumenty presvedčivým spôsobom primeraným pre daný kontext.

¹ V kontexte multikultúrnych a multilingválnych spoločností Európy sa uznáva, že materinský jazyk nemusí byť vo všetkých prípadoch úradným jazykom členského štátu a že schopnosť komunikovať v úradnom jazyku je nevyhnutnou podmienkou na zabezpečenie úplnej účasti jednotlivca v spoločnosti. V niektorých členských štátoch môže byť materinský jazyk jedným z niekoľkých úradných jazykov. Opatrenia na riešenie takýchto prípadov sa ponechávajú na jednotlivé členské štáty podľa ich osobitných potrieb a okolností.

Pozitívny **postoj** ku komunikácii v materinskom jazyku obsahuje dispozíciu pre kritický a konštruktívny dialóg, oceňovanie estetických kvalít a snahu o ich dosahovanie a záujem o interakciu s ostatnými ľuďmi. To v sebe zahŕňa uvedomovanie si vplyvu jazyka na iných a potrebu rozumieť jazyku a využívať ho pozitívnym a spoločensky zodpovedným spôsobom.

2. Komunikácia v cudzích jazykoch¹

Vymedzenie pojmu: Komunikácia v cudzích jazykoch v rozsiahlej miere zahŕňa hlavné rozmery zručností pre komunikáciu v materinskom jazyku: je založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať a tlmočiť myšlienky, pocity, skutočnosti a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) v primeranej škále spoločenských a kultúrnych kontextov – vzdelávanie a odborná príprava, práca, domov a voľný čas – podľa želaní a potrieb jednotlivca. Komunikácia v cudzích jazykoch si takisto vyžaduje zručnosti ako sprostredkovanie a medzikultúrne porozumenie. Úroveň ovládania cudzích jazykov sa u jednotlivca bude líšiť medzi štyrmi rozmermi (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a medzi rôznymi jazykmi a v závislosti od spoločenského a kultúrneho zázemia jednotlivca, jeho prostredia a potrieb/záujmov.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou

Kompetencia ovládania cudzích jazykov si vyžaduje **znalosti** slovnej zásoby a poznanie funkčnej gramatiky a uvedomenie si hlavných typov verbálnej interakcie a jazykových registrov. Dôležité sú vedomosti o spoločenských zvyklostiach, kultúrnom aspekte a variabilite jazykov.

¹ Je dôležité uznať, že mnohí Európania žijú v dvojjazyčných alebo viacjazyčných rodinách a spoločenstvách a že úradný jazyk krajiny, v ktorej žijú, nemusí byť ich materinským jazykom. Pre tieto skupiny sa táto kompetencia môže vzťahovať skôr na úradný jazyk než na cudzí jazyk. Ich potreba, motivácia a spoločenské/hospodárske dôvody na rozvoj tejto kompetencie na podporu ich začlenenia sa bude líšiť napríklad od tých, ktorí sa učia cudzí jazyk kvôli cestovaniu alebo práci. Opatrenia na riešenie takýchto prípadov sa ponechávajú na jednotlivé členské štáty podľa ich osobitných potrieb a okolností.

Základné **zručnosti** pozostávajú zo schopnosti porozumieť hovoreným správam, iniciovať, udržiavať a ukončiť konverzáciu a z čítania, porozumenia a produkcie textov, ktoré zodpovedajú potrebám jednotlivca. Jednotlivci by mali rovnako vedieť vhodne používať pomôcky a učiť sa jazyky aj neformálnym spôsobom v rámci celoživotného vzdelávania.

Pozitívny **postoj** zahŕňa uvedomovanie si kultúrnej rozmanitosti a záujem a zvedavosť zameranú na jazyky a medzikultúrnu komunikáciu.

3. Kompetencia v matematike a základné kompetencie v oblasti prírodných vied a techniky

Vymedzenie pojmu:

A. Kompetencia v matematike je schopnosť rozvíjať a uplatňovať matematické myslenie s cieľom vyriešiť širokú škálu problémov v každodenných situáciách. Budovaním na dobrých schopnostiach počítat sa dôraz kladie na proces a činnosť ako aj na vedomosti. Kompetencia v matematike zahŕňa – na rôznych stupňoch – schopnosť a snahu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentáciu (vzorce, modely, zostavy, grafy/tabuľky).

B. Kompetencia v oblasti prírodných vied sa vzťahuje na schopnosť a snahu používať základné vedomosti a metodiku používanú na vysvetľovanie prirodzeného sveta s cieľom určiť otázky a vyvodzovať závery podložené dôkazmi. Kompetencia v oblasti techniky sa chápe ako uplatňovanie vedomostí a metodiky ako reakcia na vnímané ľudské túžby a potreby. Obe oblasti tejto kompetencie zahŕňajú porozumenie zmien spôsobených ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

A. Nevyhnutné **vedomosti** z matematiky zahŕňajú dobré vedomosti o číslach, mierach a štruktúrach, základné operácie a základné matematické prezentácie, chápanie matematických termínov, pojmov a otázok, na ktoré matematika ponúka odpovede.

Jednotlivec by mal mať **zručnosti** na uplatňovanie základných matematických zásad a procesov v každodennom kontexte doma a v práci a na chápanie a hodnotenie sledu argumentov. Jednotlivci by mali vedieť myslieť matematicky, chápať matematický dôkaz a komunikovať v jazyku matematiky a používať vhodné pomôcky.

Pozitívny **postoj** v matematike je založený na rešpektovaní pravdy a na snahe hľadať logické dôvody a posudzovať ich platnosť.

B. Pokiaľ ide o prírodné vedy a techniku, základné **vedomosti** zahŕňajú základné princípy prirodzeného sveta, základné prírodovedecké pojmy, zásady a metódy, techniku a produkty a procesy techniky, ako aj chápanie vplyvu prírodných vied a techniky na prirodzený svet. Tieto kompetencie by mali následne jednotlivcom umožniť lepšie chápať pokroky, obmedzenia a riziká vedeckých teórií, aplikácií a techniky v spoločnosti vo veľkej súvislosti s rozhodovaním, hodnotami, morálnymi otázkami, kultúrou atď.)

Zručnosti zahŕňajú schopnosť používať technické nástroje a prístroje a manipulovať s nimi, ako aj vedecké údaje na dosiahnutie cieľa alebo prijatie rozhodnutia, alebo vyvodenie záveru na základe dôkazu. Jednotlivci by mali tiež vedieť uznať základné charakteristiky vedeckého bádania a mali by vedieť sprostredkovať závery a zdôvodnenia, ktoré ich k nim viedli.

Kompetencia zahŕňa **postoj** kritického hodnotenia a zvedavosti, záujem o etické otázky a rešpektovanie bezpečnosti a trvalej udržateľnosti – najmä pokiaľ ide o vedecko-technický pokrok v súvislosti s jedincom, rodinou, spoločenstvom a celosvetovými otázkami.

4. Informačná kompetencia

Vymedzenie pojmu: Informačná kompetencia zahŕňa spoľahlivé a kritické používanie techniky informačnej spoločnosti (TIS) v práci, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v informačno-komunikačných technológiách: používanie počítačov na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Informačná kompetencia si vyžaduje dôkladné porozumenie a **vedomosti** o povahe, úlohe a možnostiach TIS v každodenných situáciách: v osobnom a spoločenskom živote, ako aj v práci. Patria sem hlavné počítačové aplikácie ako napríklad spracovanie textu, tabuľkový procesor, databázy, ukladanie a riadenie informácií a porozumenie možností, ktoré poskytuje internet, a komunikácia pomocou elektronických médií (elektronická pošta, sieťové nástroje) vo voľnom čase, spoločné využívanie informácií a spolupráca na sieti, vzdelávanie a výskum. Jednotlivci by mali takisto chápať, ako môžu TIS podporovať tvorivosť a inováciu, a mali by poznať problematiku súvisiacu s platnosťou a spoľahlivosťou dostupných informácií a s etickými zásadami zahrnutými do interaktívneho používania TIS.

Potrebné **zručnosti** zahŕňajú: schopnosť vyhľadávať, zhromažďovať a spracúvať informácie a používať ich rozhodným a systematickým spôsobom, posudzovať relevantnosť a rozlišovať medzi skutočnosťou a virtuálnym svetom a zároveň rozpoznávať prepojenia. Jednotlivci by mali mať zručnosti na používanie nástrojov na tvorbu, prezentáciu a porozumenie zložitých informácií a schopnosť sprístupniť si, vyhľadávať a používať služby prostredníctvom internetu; rovnako by mali vedieť používať TIS na podporu kritického myslenia, tvorivosti a inovácie.

Používanie TIS si vyžaduje kritický a zvažujúci **postoj** k dostupným informáciám a zodpovednému používaniu interaktívnych médií; túto kompetenciu podporuje aj záujem o účasť v spoločenstvách a sieťach na kultúrne, sociálne a/alebo profesijné účely.

5. Učenie sa ako sa učiť

Vymedzenie pojmu: Učenie sa ako sa učiť je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení. Jednotlivci by si mali vedieť zorganizovať vlastné učenie sa aj pomocou efektívnej organizácie času a informácií individuálne aj v skupinách. Kompetencia zahŕňa uvedenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, zistenie dostupných príležitostí a schopnosť riešiť prekážky, aby sa mohol úspešne vzdelávať. Znamená to získavať, spracúvať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Učenie sa ako sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stavali na predchádzajúcom učení sa a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných situáciách – doma, v práci, vo vzdelávaní a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto zručnosti jednotlivca rozhodujúce.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Ak je učenie sa zamerané na dosiahnutie konkrétnych pracovných alebo kariérnych cieľov, jednotlivec by mal mať **poznať** požadované kompetencie, vedomosti, zručnosti a kvalifikácie. Vo všetkých prípadoch učenie sa ako sa učiť vyžaduje od jednotlivca, aby poznal a chápal svoje uprednostňované stratégie učenia sa, silné a slabé stránky svojich zručností a kvalifikácií a aby vedel vyhľadávať príležitosti na vzdelávanie a odbornú prípravu a poradenstvo/podporu, ktoré je mu dostupné.

Zručnosti učenia sa ako sa učiť si vyžadujú po prvé nadobudnutie základných zručností ako je gramotnosť v písaní, čítaní a počítaní a IKT, ktoré sú nevyhnutné pre ďalšie vzdelávanie. Na základe týchto zručností by mal jednotlivec vedieť, ako získať prístup k novým vedomostiam a zručnostiam, ako ich nadobudnúť, spracovať a prispôbiť. Toto si vyžaduje účinné riadenie vzdelávacích, kariérnych a pracovných vzorov jednotlivca a osobitne schopnosť zotrvať v učení sa, sústrediť sa na dlhšie obdobia a kriticky uvažovať o dôvodoch a cieľoch učenia sa. Jednotlivci by mali dokázať venovať čas samostatnému učeniu sa a mať sebadisciplínu, ale rovnako by mali vedieť spolupracovať v procese vzdelávania, využívať výhody učenia sa v heterogénnych skupinách a vymieňať si poznatky. Mali by vedieť zhodnotiť svoju vlastnú prácu a v potrebných prípadoch vyhľadávať poradenstvo, informácie a podporu.

Pozitívny **postoj** zahŕňa motiváciu a sebadôveru na pokračovanie a dosahovanie úspechov v učení sa počas celého života. Postoj založený na riešení problémov podporuje učenie sa a schopnosť jednotlivca riešiť prekážky a zmenu. Želanie uplatniť predchádzajúce učenie sa a životné skúsenosti a zvedavosť súvisiacu s možnosťami učiť sa a uplatňovať učenia sa v rozličných životných situáciách sú základnými prvkami pozitívneho postoja.

6. Sociálne a občianske kompetencie

Vymedzenie pojmu: Tieto kompetencie – osobné, interpersonálne, interkultúrne, sociálne a občianske – pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť v spoločenskom a pracovnom živote, najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v prípadoch potrebných na riešenie konfliktov. Občianska kompetencia umožní jednotlivcom v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom živote založenom na poznaní sociálnych a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

A. Osobné a spoločenské blaho si vyžaduje porozumenie spôsobu, akým si jednotlivci môžu zabezpečiť optimálne fyzické a psychické zdravie vrátane ako zdroja pre jednotlivca a jeho rodinu, a **vedomosti** o tom, ako k tomu môže prispieť zdravý životný štýl. Pre úspešnú medziludskú a spoločenskú angažovanosť je dôležité porozumieť kódexom správania a spôsobom, ktoré sú všeobecne prijaté v rôznych spoločnostiach a prostrediach (napr. v práci). Rovnako je dôležité poznať koncepty týkajúce sa jednotlivcov, skupín, pracovných organizácií, rovnosti pohlaví a nediskriminácie, spoločnosti a kultúry. Je nevyhnutné porozumenie viackultúrnych a spoločensko-hospodárskych rozmerov európskych spoločností a spôsobu, akým je národná kultúrna identita prepojená s európskou identitou.

Zručnosti konštruktívne komunikovať v rozličných prostrediach, vyjadrovať odlišné stanoviská a porozumieť im, vyjednávať so schopnosťou vytvárať dôveru a cítiť empatiu sú jadrom tejto zručnosti. Jednotlivci by mali vedieť zvládať stres a frustráciu a vyjadriť ich konštruktívnym spôsobom a mali by tiež rozlišovať medzi osobnou a profesionálnou sférou.

Pokiaľ ide o **postoje**, táto kompetencia je založená na spolupráci, asertivite a integrite. Jednotlivci by mali mať záujem o spoločensko-hospodársky rozvoj, medzikultúrnú komunikáciu, rozmanitosť hodnôt a rešpektovanie ostatných ľudí a mali by byť pripravení prekonávať osobné predsudky a robiť kompromisy.

B. Občianska kompetencia je založená na **vedomostiach** o konceptoch demokracie, občianstva a občianskych práv vrátane ich vyjadrenia v Charte základných práv Európskej únie a v medzinárodných deklaráciách a ich uplatňovania v rôznych inštitúciách na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej, európskej a medzinárodnej úrovni. Zahŕňa poznanie súčasného diania, ako aj hlavných udalostí a trendov v národných, európskych a svetových dejinách. Okrem toho by sa malo rozvinúť povedomie o cieľoch, hodnotách a politikách spoločenských a politických hnutí. Základom je aj poznanie európskej integrácie a štruktúr EÚ, hlavné ciele a hodnoty, ako aj uvedomovanie si európskej rozmanitosti a kultúrnej identity.

Zručnosti sa vzťahujú na schopnosť účinne komunikovať s inými ľuďmi vo verejnej sfére, prejavovať solidaritu a záujem pri riešení problémov, ktoré majú vplyv na miestne aj širšie spoločenstvo. Zahŕňajú kritickú a tvorivú úvahu a konštruktívnu účasť v komunálnych/susedských činnostiach, ako aj v rozhodovaní na všetkých úrovniach od miestnej po vnútroštátnu a európsku úroveň, najmä prostredníctvom účasti vo voľbách.

Rešpektovanie ľudských práv v plnej miere vrátane rovnosti ako základu demokracie, uvedomovanie si a chápanie rozdielov medzi hodnotovými systémami rozličných náboženstiev alebo etnických skupín je základom pozitívneho **postoja**. Zahŕňa tiež prejav zmyslu spolupatričnosti do určitej lokality, krajiny, EÚ a Európy vo všeobecnosti a (časti) sveta a snahu zúčastňovať sa na demokratickom rozhodovaní na všetkých úrovniach. Taktiež zahŕňa preukazovanie zmyslu zodpovednosti, ako aj pochopenia a rešpektu pre zdieľané hodnoty, ktoré sú potrebné na zabezpečenie súdržnosti spoločenstva, ako je dodržiavanie demokratických zásad. Konštruktívna účasť zahŕňa tiež občianske aktivity, podporu sociálnej rozmanitosti a súdržnosti a trvalo udržateľného rozvoja a pripravenosť dodržiavať hodnoty a súkromie iných ľudí.

7. Zmysel pre iniciatívu a podnikanie

Vymedzenie pojmu: Podnikanie sa vzťahuje na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa tvorivosť, inováciu a riskovanie, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosahovať ciele. To jednotlivcov podporuje nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku tým, že sú si vedomí súvislostí týkajúcich sa ich práce a dokážu sa zmocniť príležitostí. Je to základ pre konkrétnejšie zručnosti a vedomosti, ktoré jednotlivci potrebujú pri vytváraní spoločenských a obchodných činností.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Nevyhnutné **vedomosti** zahŕňajú schopnosť určiť dostupné príležitosti pre osobné, profesijné a/alebo podnikateľské činnosti vrátane otázok „širšieho záberu“, ktoré poskytuje kontext, v ktorom ľudia žijú a pracujú, ako napríklad rozsiahle chápanie fungovania hospodárstva, a príležitosti a výzvy, ktorým čelí zamestnávateľ alebo organizácia. Jednotlivci by si mali byť takisto vedomí etických pozícií podnikov a toho, ako sa môžu „postaviť za dobrú vec“, napríklad prostredníctvom spravodlivého obchodovania alebo vo forme sociálneho podniku.

Zručnosti sa vzťahujú na proaktívne riadenie (zahŕňajú zručnosti ako je plánovanie, organizovanie, riadenie, vedenie a poverovanie, analyzovanie, komunikovanie, podávanie hlásení, hodnotenie a dokumentovanie) a na schopnosť pracovať individuálne a spolupracovať v tímoch. Rozhodujúce je posudzovanie silných a slabých stránok jednotlivca a hodnotenie a prijímanie prípadných rizík.

Podnikateľský **postoj** charakterizuje iniciatíva, proaktivita, nezávislosť a inovácie v osobnom a spoločenskom živote, rovnako ako v práci. Zahŕňa tiež motiváciu a odhodlanie dosahovať ciele, či už osobné alebo stanovené spoločne s ostatnými a/alebo v práci.

8. Kultúrne povedomie a vyjadrovanie

Vymedzenie pojmu: Uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Kultúrne **povedomie** zahŕňa uvedomovanie si miestneho, národného a európskeho dedičstva a jeho miesta vo svete. Obsahuje základné vedomosti o hlavných dielach kultúry vrátane súčasnej ľudovej kultúry. Je dôležité chápať kultúrnu a jazykovú rozmanitosť Európy (a európskych krajín), potrebu chrániť ju a chápať vývoj všeobecného vkusu ľudí a význam estetických faktorov v každodennom živote.

Zručnosti súvisia s uvedomovaním si a vyjadrovaním: sebvýjadrovanie pomocou rozličných médií s vrodennými schopnosťami jednotlivca a ocenenie a radosť z umeleckých diel a predstavení. Zručnosti zahŕňajú takisto schopnosť spájať tvorivé a expresívne pohľady jednotlivca s názormi ostatných a určovať a uvedomovať si spoločenské a hospodárske príležitosti v kultúrnej činnosti.

Dobré pochopenie vlastnej kultúry je základom rešpektovania a otvoreného **postoja** k rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania. Pozitívny postoj zahŕňa tiež tvorivosť a snahu o kultiváciu estetických kapacít formou umeleckého sebvýjadrovania a prostredníctvom účasti v kultúrnom živote.